

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА

**Соціальне і правове забезпечення волонтерської
діяльності в Україні в умовах безпекових викликів**

МАТЕРІАЛИ

*Всеукраїнської науково-практичної конференції
27 квітня 2023 року*

Київ – 2023

УДК 342.349.3:364-322(477)

Рекомендовано до друку Вченою радою Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (протокол № 5 від 27.04.2023 р.).

Соціальне і правове забезпечення волонтерської діяльності в Україні в умовах безпекових викликів: матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф. / за заг. ред. П. В. Горінова, Р. Г. Драпушка; Навчально-науковий інститут права УДУ імені Михайла Драгоманова (м. Київ, 27 квітня 2023 р.). Київ, 2023. 246 ст.

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Соціальне і правове забезпечення волонтерської діяльності в Україні в умовах безпекових викликів» містять короткий зміст результатів науково-дослідних робіт студентів, аспірантів, докторантів, науково-педагогічних працівників та наукових співробітників закладів вищої освіти, наукових установ і організацій. Збірник присвячений актуальним проблемам соціального захисту, охорони здоров'я, правового регулювання та підтримки волонтерів, а також аналізу практики застосування законодавчих та нормативних актів у цій сфері. Збірник містить цінну інформацію для дослідників, викладачів, практиків та всіх, хто цікавиться проблемами волонтерства в Україні та має намір допомогти розвитку цього напрямку в державі.

Розраховано на усіх зацікавлених проблемами волонтерської діяльності в їх соціальних і правових аспектах.

Відповідальність за грамотність, автентичність цитат, правильність фактів і посилань несуть автори матеріалів.

©Автори публікацій, 2023

©Навчально-науковий інститут права, 2023

©Український державний університет імені Михайла Драгоманова, 2023

КОНЦЕДАЙЛО ХРИСТИНА,
студентка II курсу зі спеціальності 081 «Право»
Навчально-наукового інституту права
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

ДУБЧАК ЛЕСЯ,
кандидат юридичних наук, професор кафедри правознавства та галузевих
юридичних дисциплін Навчально-наукового інституту права
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВОЛОНТЕРСЬКОГО РУХУ В УКРАЇНІ

«Допомагаючи іншим, ми створюємо позитивний рух в суспільстві, надихаємо людей на творення добра».

Сьогодні волонтерська діяльність є дуже ваговою для розвитку України. Кожен із нас може долучитися і творити країну, у якій хочеться жити. Волонтерство — це можливість впливати на те, що відбувається довкола, ініціювати власні проєкти. Коли люди стають волонтерами, вони не лише отримують змогу проявити себе, здобути нові знання і навички, а й намагаються зробити життя інших кращим. «Будь тією зміною, яку хочеш бачити у світі!» — казав Магатма Ганді, а один зі шляхів змін — волонтерство [7].

«Волонтер – фізична особа, яка добровільно здійснює соціально спрямовану неприбуткову діяльність шляхом надання волонтерської допомоги» [5, ст. 7].

Це людина, яка за власним бажанням готова витратити свій час і талант на користь суспільству або конкретній людині, не чекаючи винагороди. Хоча волонтер працює не заради грошей, але він може отримувати будь-які матеріальні вигоди в тій чи іншій формі. Займаючись добровольчою діяльністю, люди можуть подорожувати за рахунок організації, отримувати цікавий досвід

спілкуючись з людьми із різних професій та проявити керівні та організаторські здібності.

«Волонтер може отримати посвідчення волонтера, здійснюючи волонтерську діяльність в організаціях та установах, що залучають до своєї діяльності волонтерів» [5, ст. 7].

В Україні не існує єдиного реєстру волонтерів, тож і поняття офіційного та неофіційного волонтерства також. Під час війни у волонтерів часто запитують підтвердження того, що вони справді займаються волонтерством. І щоб отримати посвідчення, звертаються до органів місцевої влади, зокрема, мерії, селищні та районні ради, а також ОДА. Наприклад, коли волонтер збирає великі суми, рекомендується оформити діяльність юридично як благодійний фонд. Але це не обов'язково. Якщо збираються кошти на власну картку, то потрібно публічно звітувати, адже люди довіряють свої кошти, тож важливо показувати їм, куди й на що їх використали.

«В умовах сьогодення, волонтерство – це досить потужний соціально-суспільний рух, який частково може приймати на себе повноваження державних соціальних установ» [1].

Наприклад, волонтер, який добровільно надає безоплатну соціальну допомогу та послуги інвалідам, хворим особам та соціальним групам, що опинилися в складній життєвій ситуації, в такій як війна, де люди втратили будинки або просто немає що їсти, то волонтери доставляють в такі місця усе необхідне.

«Адміністративно-правове забезпечення волонтерської діяльності становить собою діяльність, що спрямовується на впорядкування процесів надання допомоги».

Така допомога може бути як одній конкретній особі, групі осіб, державним органам, організаціям і навіть самій державі. Вищезазначене свідчить про те, що внаслідок взаємодії публічних та приватноправових елементів утворюється міцна основа для функціонування волонтерських

організацій. При цьому слід зазначити що вони працюють на добровільній основі [1].

«Волонтерство в Україні регулюється двома основними документами: Законом України «Про волонтерську діяльність», який був прийнятий у 2011 році, та Загальною Декларацією Волонтерів» [5, 7].

Відповідно до Закону України «Про волонтерську діяльність», волонтером є фізична особа, яка на добровільній основі здійснює соціально спрямовану неприбуткову діяльність, завдяки наданню волонтерської допомоги. Даним законом визначаються організаційні та правові засади здійснення волонтерської діяльності, розвиток волонтерського руху в Україні, основні напрями волонтерської діяльності, особливості правового статусу волонтерів і джерела фінансування волонтерських організацій. Крім того, визначаються форми державної підтримки волонтерської діяльності – надання правової, організаційної, методичної, інформаційної допомоги.

«Загальна Декларація Волонтерів підтримує право кожної жінки, чоловіка та дитини на вільне об'єднання у спілки та зайняття волонтерською діяльністю» [7].

Кожна людина у світі повинна мати право на вільне витрачання свого часу та енергії на користь інших людей чи громади, працюючи індивідуально чи в колективі. Без будь-якої дискримінації відносно культурного та етнічного походження, віросповідання, віку, статі, фізичного, соціального чи економічного становища.

«Закріплено, що особи віком від 14 до 18 років можуть здійснювати волонтерську діяльність за згодою батьків (усиновлювачів), прийомних батьків, батьків-вихователів або піклувальника» [5, ст. 9].

Волонтерами можуть стати громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах, які є дієздатними. Наприклад, навіть школярі здійснюють волонтерську діяльність в межах своїх можливостей. Але вони не можуть надавати допомогу у медичних закладах, під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій техногенного або

природного характеру, а також надавати волонтерську допомогу Збройним Силам України та іншим військовим формуванням.

«Важливий нормативно-правовий акт, завдяки якому регулюється сфера діяльності волонтерських організацій є Закон України «Про громадські об'єднання», що був ухвалений 22 березня 2012 року» [4].

Відповідно до вищезазначеного закону, громадське об'єднання – це добровільне об'єднання фізичних або юридичних осіб для здійснення та захисту прав і свобод, задоволення суспільних, зокрема економічних, соціальних, культурних, екологічних та інших інтересів.

«Волонтерські організації набувають адміністративної правосуб'єктності після процедури реєстрації громадської організації як волонтерської» [6, с. 317].

Здійснення даної процедури відбувається у два етапи: на першому етапі – державна реєстрація громадської організації на загальних підставах; на другому етапі – надання Міністерством соціальної політики України статусу волонтерської організації зареєстрованій громадській організації.

«Для того, щоб взяти участь у більшості волонтерських проєктів, не обов'язково підписувати договір» [8].

Достатньо звернутись до організації, яка подобається, та запропонувати свою допомогу. Разом з тим, більшість міжнародних організацій запропонує підписати договір. Тоді вони зможуть офіційно компенсувати витрати та застрахувати від нещасного випадку. Якщо ви хочете зафіксувати свої обов'язки або обов'язки організації, потрібно наполягати на підписанні договору про волонтерську діяльність. Ви маєте таке право, варто підписати договір з організацією, якщо плануєте волонтерити з нею на постійній основі.

«Адміністративно-правове забезпечення волонтерської діяльності є одним із ключових аспектів взаємовідносин держави та суспільства, де співпадають інтереси держави та громадської організації фізичних осіб направлені на покращення соціального захисту населення» [9].

Коли держава і організації хочуть допомогти людям, у них спільний інтерес. Проведення АТО в Україні зумовило доповнення Закону України «Про волонтерську діяльність» нормою, яка передбачає, що волонтерська діяльність здійснюється, зокрема за таким напрямом, як надання волонтерської допомоги Збройним Силам України, іншим військовим формуванням, правоохоронним органам, органам державної влади під час дії особливого періоду, правових режимів надзвичайного чи воєнного стану.

«Таким чином, ми проаналізували, що волонтерство визначається як активна участь громадянина у житті суспільства та держави».

Це сприяє покращенню якості життя, поглибленню солідарності, реалізації основних людських потреб на шляху будівництва справедливого та мирного суспільства, збалансованості економічного та соціального розвитку. Потреба у волонтерстві зростає, тому потрібно привести законодавство у відповідність до потреб у волонтерському русі таким чином, щоб усі зацікавлені сторони мали правове забезпечення та суспільну користь від цього руху.

Список використаних джерел:

1. Горінов П. В., Драпушко Р. Г. Адміністративно-правове регулювання волонтерського руху в Україні [Електронний ресурс] // режим доступу: http://lsej.org.ua/8_2022/57.pdf
2. Волонтерство [Електронний ресурс] // режим доступу: <https://redcross.org.ua/volunteer/>
3. Голосніченко І. П. Адміністративне право України (основні категорії і поняття): посібник. Ірпінь, 1998. 108 с.
4. Закон України «Про громадські об'єднання» [Електронний ресурс] // режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text>

5. Закон України від 19.04.2011 р. Про волонтерську діяльність: [Електронний ресурс] // режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3236-17>

6. Ольховський М. А. Загальна характеристика адміністративно-правового статусу волонтерських організацій в Україні. Публічне право. 2016. № I (21). С. 317-318

7. Про волонтерство простими словами [Електронний ресурс] // режим доступу: <https://platforma.volunteer.country/posts/pro-volonterstvo-prostymy-slovamy>

8. Права та обов'язки волонтерів [Електронний ресурс] // режим доступу: https://volunteer.country/blog/right_in_volunteering

9. Сірко В. С. Поняття адміністративно-правового забезпечення волонтерської діяльності в Україні. Правова просвіта. 2018. № 8. [Електронний ресурс] // режим доступу: <http://www.pravo.nayka.com.ua/?n=8&y=2018>.